PROMLÄŒENÃ•

ÄŒtvrtek, 28 srpen 2008

BÄ›h Ä•asu má v právu zásadní význam pÅ™i rÅ¯zných pÅ™íleÅ¾itostech. V mnoha pÅ™ípadech má uplynutí Ä•asu zásadní
právní postavení úÄ•astníkÅ¯ obÄ•anskoprávních vztahÅ¯. MÅ¯Å¾e se pÅ™itom jednat o lhÅ¯ty minimální (napÅ™. pÅ™i ústn
jednání o uzavÅ™ení smlouvy musí být mezi pÅ™ítomnými osobami návrh na uzavÅ™ení smlouvy akceptován okamÅ¾itÄ›,
jinak není smlouva uzavÅ™ena), krátké (napÅ™. záruÄ•ní doba u potravin), stÅ™ednÄ› dlouhé (napÅ™. výpovÄ›dní lhÅ¯ty) aÅ
dlouhé. PrávÄ› nejdelší lhÅ¯ty plynutí Ä•asu jsou v právu typické u dvou významných institutÅ¯: u promlÄ•ení a u
vydrÅ¾ení. Oba instituty vycházejí z pÅ™edpokladu, Å¾e je tÅ™eba právem za urÄ•itých podmínek chránit ustálený faktický st
to i kdyby byl v rozporu se stavem právním. Po dlouhé dobÄ› tak vÄ›Å™itel mÅ¯Å¾e ztratit moÅ¾nost domáhat se u soudu své
práva vÅ¯Ä•i dluÅ¾níkovi, jestliÅ¾e své právo v pÅ™imÄ›Å™ené zákonem stanovení dobÄ› u soudu neuplatnil (jeho právo je
promlÄ•eno), stejnÄ› tak osoba odlišná od vlastníka mÅ¯Å¾e nabýt vlastnictví k cizí vÄ›ci, jestliÅ¾e ji po urÄ•itou dobu a
splnÄ›ní dalších podmínek urÄ•itou dlouhou dobu pokládá za vlastní a jako s takovou s ní nakládá (mÅ¯Å¾e pak
vlastnické právo k takové vÄ›ci vydrÅ¾et). Zákon tímto zpÅ¯sobem chrání toho, kdo dlouhou dobu setrval v urÄ•itém
právním postavení (dluÅ¾níka u promlÄ•ení, drÅ¾itele vÄ›ci u vydrÅ¾ení), aniÅ¾ by byl v tomto faktickém postavení soudnÄ› n
svým vÄ›Å™itelem nebo skuteÄ•ným vlastníkem vÄ›ci a musel buÄ• svÅ¯j závazek splnit nebo vÄ›c vlastníkovi vydat. PromlÄ•e
pÅ™ípadÄ› promlÄ•ení se uplynutím zákonem stanovené doby stává závazek dluÅ¾níka promlÄ•eným, takÅ¾e není moÅ¾né,
vÄ›Å™itel jeho splnÄ›ní úspÄ›šnÄ› domáhal u soudu. Závazek nezanikne, ale je oslaben tím, Å¾e jej není moÅ¾né vym
pomocí státního donucení pÅ™ed soudem. Právo se takto promlÄ•í, jestliÅ¾e nebylo vykonáno v dobÄ› v zákonÄ› stanovené.
PromlÄ•ení však zásadnÄ› musí dluÅ¾ník namítnout pÅ™ed soudem, jinak soud o nároku vÄ›Å™itele mÅ¯Å¾e rozhod
kladnÄ›. Pokud se dluÅ¾ník promlÄ•ení dovolá (z procesního hlediska uplatní tzv. námitku promlÄ•ení Å¾alovaného nároku
prvním podání, kterým odpovídá na Å¾alobu vÄ›Å™itele), nemÅ¯Å¾e soud promlÄ•ené právo vÄ›Å™iteli pÅ™iznat a Å¾alobu
ZásadnÄ› platí, Å¾e se promlÄ•ují všechna práva majetková s výjimkou práva vlastnického (nepromlÄ•ují se tedy
práva nemajetková, jako jsou práva osobnostní, autorská apod.). Zástavní práva se nepromlÄ•ují dÅ™íve, neÅ¾
zajištÄ›ná pohledávka. Dále se nepromlÄ•ují práva z vkladÅ¯ na vkladních kníÅ¾kách nebo na jiných formách
vkladÅ¯ a bÄ›Å¾ných úÄ•tech, pokud vkladový vztah trvá. PromlÄ•ecí doba Zákon zná tzv. obecnou promlÄ•ecí dobu a
zvláštní promlÄ•ecí doby. Obecná promlÄ•ecí doba je tÅ™íletá a zaÄ•íná bÄ›Å¾et ode dne, kdy bylo moÅ¾no dotÄ•ené
poprvé vykonat. Jedná-li se o práva, která musí být uplatnÄ›na nejprve u fyzické nebo právnické osoby (napÅ™. v rámci
reklamace vad nebo neshody kupní smlouvy pÅ™i odpovÄ›dnosti prodejce za vady vÄ›ci), zaÄ•íná bÄ›Å¾et promlÄ•ecí doba od
kdy bylo právo takto uplatnÄ›no. JestliÅ¾e jde o pÅ™ípad plnÄ›ní ve splátkách, poÄ•ítá se bÄ›h promlÄ•ecí doby kaÅ¾dé sp
ode dne její splatnosti. Stane-li se pro nesplnÄ›ní nÄ›které ze splátek splatným celý dluh, zaÄ•ne bÄ›Å¾et promlÄ•ecí doba ode
splatnosti nesplnÄ›né splátky. UplatÅˆují-li se práva na plnÄ›ní z pojištÄ›ní, zaÄ•íná bÄ›Å¾et promlÄ•ecí doba za rok po
pojistné události. JestliÅ¾e uplatÅˆuje právo na vydání dÄ›dictví oprávnÄ›ný dÄ›dic, zaÄ•ne bÄ›Å¾et promlÄ•ecí doba od právn
rozhodnutí, jímÅ¾ bylo dÄ›dické Å™ízení skonÄ•eno. Stavení promlÄ•ecí doby Uplatní-li vÄ›Å™itel v promlÄ•ecí dobÄ› prá
jiného pÅ™íslušného orgánu a v zahájeném Å™ízení Å™ádnÄ› pokraÄ•uje, promlÄ•ecí doba od tohoto uplatnÄ›ní po do
Å™ízení nebÄ›Å¾í. To platí i o právu, které bylo pravomocnÄ› pÅ™iznáno a pro které byl u soudu nebo u jiného
pÅ™íslušného orgánu navrÅ¾en výkon rozhodnutí. Právník